

Välikysymys VK 1/2026 vp

Tuomas Kettunen kesk ym.

Välikysymys Euroopan pahimmasta työttömyydestä

Eduskunnalle

Keskusta ja Liike Nyt jättivät viime lokakuussa pääministeri Petteri Orpon hallitukselle välikysymyksen suurtyöttömyydestä. Tilanne on sen jälkeen valitettavasti edelleen huonontunut. Suomi on ajautunut yhä syvemmälle suurtyöttömyyden syövereihin.

Kuntien työllisyyspalveluissa oli joulukuun lopussa jo yhteensä 351 500 työtöntä työnhakijaa. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on jo 13 prosenttia. Useampi kuin joka kahdeksas työvoimasta on työttömänä.

Avoimia työpaikkoja joulukuun lopussa oli puolestaan 29 300. Työttömiä on enemmän kuin Espoossa asukkaita, mutta avoimia työpaikkoja on suunnilleen Vihdin asukasluvun verran. Työhaluisia on runsaasti, mutta työtä on tarjolla niukasti.

Tilastokeskuksen mukaan työttömyys on pahimmillaan sitten vuoden 2009. Suomen työttömyys on nyt Euroopan korkein.

Keskusta ja Liike Nyt ovat erityisen huolissaan nuorten työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kehityksestä. Joulukuun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli jo 43 000. Vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 137 700. Pitkäaikaistyöttömien määrä kolkuttelee jo 1990-luvun lamavuosien ennätystä.

Myös akateeminen työttömyys on lisääntynyt hälyttävästi. Korkeasti koulutettuja työttömiä on enemmän kuin koskaan ennen.

Suurtyöttömyys piinaa koko maata. Tilanne on vakavin Keski-Suomessa, Pohjois-Karjalassa ja Kaakkois-Suomessa. Työttömyys on kuitenkin todella korkealla myös Pirkanmaalla, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa.

Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on epäonnistunut. Suomalaisille luvattiin 100 000 työpaikkaa lisää. Tilastokeskuksen trendillä mitaten työttömiä on kuitenkin tullut jo yli 100 000 lisää verrattuna vuoden 2023 kesäkuuhun, jolloin hallitus aloitti.

Toteutuneet luvut ovat niin huonoja myös hallituksen omiin tavoitteisiin ja lupauksiin nähden, että joutuu kysymään, voivatko ne edes olla totta. Valitettavasti ne ovat.

Välikysymys VK 1/2026 vp

Paheneva työttömyys ajaa koko ajan yhä enemmän ihmisiä toimeentulo-ongelmiin ja edelleen osattomuuteen. Monessa kodissa kautta maan on vaarassa mennä toivo paremmasta ja usko tulevaisuuteen.

Tilanne on äitynyt niin vakavaksi, että välinpitämättömyyteen — saati tosiasioiden kieltämiseen — ei hallituksessa ole enää varaa. Näin ei voi jatkua. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Ihmisille pitää saada töitä ja luottamusta tulevaan. Maamme talous pitää viimein saada kasvuun.

Tarvitaan ratkaisuja, joilla yrityksille koko maassa luodaan parempia työllistämisedellytyksiä ja ihmisille parempia työllistymismahdollisuuksia. Tarvitaan uusia työpaikkoja.

Työpaikat syntyvät ennen muuta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kautta Suomen. Nopeimmin työpaikkoja voisi syntyä alle kymmenen hengen yrityksiin, joita Suomessa on noin 350 000 — lähes 96 prosenttia kaikista yrityksistä.

Viime syksynä julkaistun barometrin mukaan jopa 11 prosenttia mikro- ja yksinyrittäjistä olisi valmiita palkkaamaan uuden työntekijän vuoden sisällä. Se tarkoittaisi yli 30 000 uutta työpaikkaa.

Yritysverotusta tulee uudistaa niin, että yrityksen sisään jätettävää tulosta verotetaan vähemmän. Tämä toisi yrityksille kasvu-, investointi- ja työllistämisvaraa. Yrittäjävähennystä tulee parantaa ja toteuttaa investointihyvitys myös pienemmille yrityksille.

Kotitalousvähennyksen ehdot tulee palauttaa ennalleen. Se parantaisi etenkin mikro- ja yksinyrittäjien mahdollisuuksia työllistää. Kotitalousvähennyksen leikkaus on heikentänyt erityisesti pienten yritysten toimintaedellytyksiä.

Yritysten työnantajamaksujen alentaminen kannustaisi osaltaan palkkaamaan etenkin nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä.

Tarvitaan myös uudistuksia, joilla helpotetaan työttömäksi joutuneen arkea.

Nykyisestä työnhaun mallista, joka velvoittaa työnhakijan lähettämään neljä hakemusta kuukaudessa, tulee luopua. Velvoite ohjaa työttömiä hakemaan työpaikkoja hakemisen, ei työllistymisen vuoksi. Työnantajat puolestaan hukkuvat hakemustulvaan.

Tilalle tulee tuoda henkilökohtainen työllistymissuunnitelma. Näin huomioitaisiin paremmin ihmisten erilaiset elämäntilanteet ja yksilölliset tarpeet. Ilman koulutusta oleva ikääntynyt pitkäaikaistyötön tarvitsee työllistyäkseen erilaisia palveluja kuin ensimmäistä työpaikkaansa hakeva korkeakoulutettu nuori.

Työttömyysturvan suojaosa tulee palauttaa, jotta pienimuotoinen ja osa-aikainen työnteko työttömänä ollessa kannattaisi. Aikuiskoulutustuki tulee palauttaa ja uudistaa sitä niin, että se mahdollistaisi osaamisen kehittämisen ja ylläpitämisen muuttuvan työelämän tarpeita varten. Ilman osaamisen uudistumista kasvu tyrehtyy entisestään.

Välikysymys VK 1/2026 vp

Hallituksen epäonnistuminen talous- ja työllisyyspolitiikassaan rankaisee kohtuuttomalla tavalla kuntia, jotka joutuvat maksamaan sakkomaksuja pitkittyvästä työttömyydestä. Sakkomaksujen perimisen sijaan tässä työmarkkinatilanteessa rahoitusta tulee jättää kunnille sillä ehdolla, että se käytetään TE-palveluihin muun muassa edistämään työllisyyttä, yrittäjyyttä, uraohjausta, osaamistason päivittämistä ja nostamista sekä varmistamaan työkykyisyyden säilymistä yli työttömyysjakson. Paikallisesti tiedetään toimivia ratkaisuja, kunhan voimavarat vastaavat tarvetta.

Hallitus vastaa siitä, että tähän karmeaan tilanteeseen on ajauduttu. Sillä on myös vielä reilun vuoden ajan valta muuttaa asioita. Suurtyöttömyys pitää nujertaa. Jos hallituksella ei ole edellytyksiä ratkoa Euroopan vaikeinta työttömyystilannetta, se joutaa mennä.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Myöntääkö hallitus viimein talous- ja työllisyyspolitiikkansa epäonnistumisen,

tunnustaako hallitus vastuunsa Suomen ajautumisessa suurtyöttömyyteen,

mitä hallitus tässä ja nyt tekee Euroopan pahimman työttömyyden selättämiseksi,

miten hallitus helpottaa nuorten työttömyyttä, luo nuorille toivoa tulevaisuuteen ja vahvistaa uskoa, että kouluttautuminen kannattaa,

miten hallitus helpottaa pitkäaikaistyöttömyyttä,

mitä hallitus tekee koko ajan pahemmaksi äityvälle akateemiselle työttömyydelle,

miten hallitus helpottaa korkeimman työttömyyden maakuntien tilannetta,

miten hallitus helpottaa kuntien tilannetta työttömyyden kasvaessa ja sakkomaksujen rasittaessa kuntataloutta,

mitä hallitus tekee pienten ja keskisuurten yritysten sekä mikro- ja yksinyrittäjien työllistämisedellytysten parantamiseksi,

uudistaako hallitus työnhaun palveluja vastaamaan paremmin työttömien yksilöllisiä tarpeita ja

miten hallitus aikoo varmistaa aikuiskoulutustuen lakkautettuaan osaamisen kehittämisen työelämässä?

Välikysymys VK 1/2026 vp

Helsingissä 10.2.2026

Tuomas Kettunen kesk
Petri Honkonen kesk
Hannu Hoskonen kesk
Antti Kaikkonen kesk
Eeva Kalli kesk
Vesa Kallio kesk
Anne Kalmari kesk
Hilkka Kemppi kesk
Mauri Kontu kesk
Hanna Kosonen kesk
Antti Kurvinen kesk
Mika Lintilä kesk
Markus Lohi kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Timo Mehtälä kesk
Olga Oinas-Panuma kesk
Jouni Ovaska kesk
Mika Riipi kesk
Hanna Räsänen kesk
Mikko Savola kesk
Markku Siponen kesk
Eerikki Viljanen kesk
Mikko Polvinen kesk
Harry Harkimo liik